

Valtakunnallinen toimenpidekokonaisuus: Luovaa osaamista

Toimintalinja: 4: Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen

Erityistavoite: 9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen

Hallinnonala(t) ja yhteyshenkilö(t): OKM:n Kulttuuri, taide, liikunta; Kirsi Kaunisharju, Heidi Sulander, Anne Matteredo, Minna Karvonen/Leena Aaltonen, Kimmo Aulake, Esa Pirnes

1) Yhteys Eurooppa 2020 -strategian kansalliseen toimeenpano-ohjelmaan, muihin kansallisiin strategiioihin ja aluekehitykseen sekä Suomen saamiin maakohtaisiin suosituksiin.

Yritysrakenteen monipuolistamiseksi ja uusien vahvuuksien synnyttämiseksi toimeenpannaan aineettoman arvonnun toimintaohjelmaa, joka koskee aineettomia oikeuksia, luovaa taloutta ja muotoilua. Uutta kasvua haetaan myös avaamalla julkisin varoin tuotettuja tietovarantoja laajasti koko yhteiskunnan käyttöön.

Hallitusohjelmassa todetaan, että suomalaisen työn kilpailukyky perustuu osaamiseen ja luovuuteen. Suomalaisista elinkeinorakennetta monipuolistetaan ja vahvistetaan uusien kasvualojen, kuten luovien alojen kehittämällä. Perinteisten talouden vahvuuksien, kuten alkutuotannon ja perusteollisuuden kehittämisen lisäksi, rakennetaan uusia kasvualoja teollisuudessa, palveluissa ja luovilla aloilla.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön laatima valtioneuvoston periaatepäätös Aineettoman arvonnun kehittämishohjelmasta 2014–2020 kokoaa yhteen keskeiset aineettomien oikeuksien strategiaan, luovien alojen liiketoiminnan ja yrittäjyyden edistämiseen sekä kansallisen muotoiluohjelmaan sisältyvät politiikkatoimet. Muita luovaan osaamiseen liittyviä kansallisia strategioita ja linjauksia ovat mm. kansallinen muotoiluohjelma Muotoile Suomi, Työelämän kehittämisstrategia vuoteen 2020, Audiovisuaalinen kulttuuri digitaalisessa ympäristössä – poliittiset linjaukset (2012) sekä luovan työn tekijöiden toimeentuloa ja älystrategioita koskevat linjaukset.

2) Lisäarvo kansalliseen ja rakennerahasto-ohjelman alueelliseen toimintaan. (EU-rahoituksen ja kansallisen rahoituksen rajapinta)

Luova osaaminen on läsnä koko yhteiskunnassa. Luovia ratkaisuja syntyy kasvu- ja rakennemuutosaloilla luovien ihmisten ja yritysten toiminnasta erilaisten yksilöiden, yritysten ja organisaatioiden välisessä vuorovaikutuksessa, yhteistyömuodoissa ja toimialarajapinnoilta. Taide, kulttuuri, taideopetus ja kulttuuriperintö sekä laajat tietovarannot muodostavat perustan, jota ilman luovia tuotteita ja palveluita ei synny. Kulttuurialan yritysten toimipaikkoja oli Suomessa vuonna 2012 yli 22 000. Luovien alojen ytimen eli kulttuurialan osuus yritysten henkilöstöstä (9,2 %) on lähellä rakentamisen (9,8 %) osuutta ja on selvästi suurempi kuin minkään yksittäisen teollisuuden haaran. Aineettoman arvonnun taloudellista merkitystä voi tarkastella aineettomien oikeuksien, erityisesti patenttien, tavaramerkkien, mallisuojan ja tekijänoikeuksien hyödyntämisen näkökulmasta. EU:n tavaramerkkitoimiston ja patenttinviraston vuonna 2013 julkaiseman arvion mukaan teollisuus- ja tekijänoikeusvaltaiset toimialat tuottivat 39 % EU:n bruttokansantuotteista ja 26 % työllisyydestä Suomen vastaavien lukujen ollessa 38 % ja 30 %.

Globaalit megatrendit, kuten digitalisoituminen, elämyksellisyys, vastuullisuus ja kestävä kehitys tarjoavat mahdollisuuksia luovan osaamisen hyödyntämiselle ja aineettomien oikeuksien eri muodoille kasvu- ja rakennemuutosalojen näkökulmasta. Luovaa osaamista sekä taiteen, kulttuurin ja liikunnan keinoja voidaan käyttää vahvemmin esimerkiksi työelämän kehittämisessä, johtamisessa ja innovaatiotoiminnassa. Tieto- ja viestintäteknologiaa ja digitaalisia sisältöjä hyödyntävillä palveluilla ja toimintamalleilla voidaan tukea innovaatiotoimintaa, elinikäistä oppimista ja työssä jaksamista. Luovien alojen yritykset ja toimijat ovat enimmäkseen pieniä. Niiden kyky luoda ja kasvattaa verkostoja tuotteiden ja palveluiden kehittämiseksi tai asiakkaiden hankkimiseksi on heikko. Jotta uudet mahdollisuudet voidaan hyödyntää nopeasti muuttuvassa sekä kottimaisessa että kansainvälisessä toimintaympäristössä, edellyttää se toimijoiden osaamisen ja ammattitaidon vahvistamista sekä koulutustarjonnan osuvuuden parantamista yhteistyössä muiden kasvu- ja rakennemuutosalojen kanssa ja tarpeista lähtien.

Luovan osaamisen valtakunnallisia toimenpiteitä linjaa valtioneuvoston periaatepäätös Aineettoman arvonnun kehittämishohjelmasta.2014–2020. Valtakunnallisilla luovan talouden kehittämistoimenpiteillä luodaan alueellista toimintaa helpottavia toiminta-alustoja sekä toimintamalleja ja verkotetaan alueellisia toimijoita.

Valtakunnallisen toiminnan kautta syntyy yliaalueellisia verkostoja, joiden tavoitteena on saada aikaan uudenlaista, kansainvälistyvää liiketoimintaa. Luovan talouden yritykset ja toimijat voivat sijaita alueellisesti erillään toisistaan, jolloin uudenlaisen liiketoiminnan syntyminen tarviin tueksi valtakunnallista, yliaalueellista kehittämistoimintaa. Luovan talouden kehittäminen ja luovan osaamisen hyödyntäminen edellyttävät poikkialaista yhteistyötä erityisesti valtakunnallisella tasolla, sillä eri hallinnonalojen keskeisistä toimijoista suuri osa on kansallisia.

3) Kuvaus toiminnan konkreettisesta sisällöstä, tavoiteltavista muutoksista ja tuloksista. Yhteys muihin valtakunnallisiin toimenpidekokonaisuuksiin.

Luovan osaamisen käyttäminen integroituu eri kasvu- ja rakennemuutosaloille, oppilaitoksiin ja julkiselle sektorille, jolloin luovien alojen työvoiman mahdollisuudet ansaita omalla työllä parantuvat. Luovien alojen ammattilaisten ja alan opettajien osaaminen vastaa työelämän ja kansainvälistymisen tarpeita, mikä parantaa koulutuksen laatua ja osuvuutta. Saadaan aikaan uutta liiketoimintaa taiteen, tieteen, teknologian ja erilaisen aineettoman arvonluonnintuotannon rajapinnoilta luovien alojen toimijoiden kesken ja yhteistyössä muiden kasvu- ja rakennemuutostoimialojen kanssa. Luovaa osaamista sovelletaan uusin tavoin eri alojen työelämän kehittämisessä, johtamisessa ja innovaatiotoiminnassa. Luovan talouden ja osaamisen neuvonta- ja tukijärjestelmät toimivat, jolloin alan osaaminen ja ammattitaito vahvistuvat.

Konkreettiset toimenpiteet

- **Monialaiset osaamisohjelmat.** Tuetaan uutta luovan talouden ja aineettoman arvonluonnin kehittymistä kasvu- ja rakennemuutosalojen monialaisella neuvonnalla, mentoroinnilla, koulutuksella ja osaamisohjelmilla, joissa yhdistetään luovien alojen yrittäjyyden, kulttuuri- ja liikuntamatkailun sekä muiden alojen osaamista tavoitteena osaamisen ja ammattitaidon vahvistuminen kansainväliselle tasolle.
- **Koulutustarjonnan osuvuuden parantaminen uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämiseksi.** Parannetaan luovaan osaamiseen liittyvän koulutustarjonnan osuvuutta ja monialaista osaamista ideoiden kaupallistamiseksi, uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämiseksi, ”brändäämiseksi”, uusien jakelukanavien ja arvoketjujen hyödyntämiseksi kasvu- ja rakennemuutosaloilla ja niiden osaamis- ja innovaatioverkostoissa.
- **Ammattilaisten ja opettajien osaaminen.** Kehitetään luovien alojen ammattilaisten ja opettajien liiketoiminta-, johtamis-, markkinointi- ja kansainvälistymisosaamista alan liiketoiminnan vahvistamiseksi ja koulutustarjonnan osuvuuden parantamiseksi.
- **Luova osaamisen työelämässä.** Vahvistetaan kasvu- ja rakennemuutosaloilla työvoiman innovoinnin, luovuuden, yrittäjyyden ja työkyvyn edistämistä. Tuetaan ja edistetään johtamista sekä työntekijöiden innovointi- ja työkykyä luovan osaamisen, taiteen, kulttuurin ja liikunnan menetelmin ja keinoin.
- **Tiedontuotanto ja viestintä.** Tuetaan uutta luovan talouden ja aineettoman arvonluonnin valtakunnallista toimintaa (hyvien käytäntöjen kokoaminen, levittäminen ja juurruttaminen), tiedontuotantoa ja viestintää.

4) Valtakunnallisen teeman koordinaatiomekanismit, hallintomalli ja poikkihallinnollisten toimenpidekokonaisuuksien hallinnonalojen välinen yhteistyö.

Välittävänä toimielimenä toimii Hämeen ELY-keskus. OKM asettaa toimenpidekokonaisuuden strategista ohjausta ja seurantaa varten ohjausryhmän ja toimii ohjausryhmän puheenjohtajana. Hankkeita tuetaan toimeenpanon koordinoinnissa, verkostoitumisessa ja verkostojen ylläpidossa, tutkimus- ja kehittämistyössä, hallinnoinnissa sekä tulosten arvioinnissa ja levittämisessä. Rahoittava ELY-keskus tukee hankkeita erityisesti toimeenpanon koordinoinnin ja hallinnollisen ohjauksen osalta. Sisällöllisen ohjauksen osalta rahoittavan ELY-keskuksen työtä tukevat ohjausryhmän ohella opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijat.

5) Toiminnan:

• aikataulu	2014–2020
• päävastuulliset organisaatiot	OKM, Hämeen ELY-keskus
• ohjelmarahalla rahoitettavien valtion budjettitalouden piirissä olevien viranomaisten htv-määrä organisaatioittain	Täydentyy
• kustannusarvio (julkinen rahoitus yhteensä €)	11,234 M€